

DOKUMENTACJA HABILITACYJNA

dr Krzysztof Saja
Instytut Filozofii
Uniwersytet Szczeciński

DANE OSOBOWE

Krzysztof Maciej Saja
ur. 24 lutego 1979 roku
email: krzysztofsaja@gmail.com
www: http://saja.whus.pl

Dane kontaktowe:

Krzysztof Saja
Instytut Filozofii
Uniwersytet Szczeciński
ul. Krakowska 71-79
71-004 Szczecin

POSIADANE DYPLOMY, STOPNIE NAUKOWE/ ARTYSTYCZNE – Z PODANIEM NAZWY, MIEJSCA I ROKU ICH UZYSKANIA

- Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie filozofii, nadano uchwałą Rady Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w dniu 17 stycznia 2006 roku.

Tytuł rozprawy: „*Metaetyka Richarda M. Hare’a. Analiza krytyczna*”

Promotor: dr hab. Mirosław Rutkowski, prof. US

Recenzenci: prof. dr hab. Joanna Górnicka-Kalinowska, dr hab. Ryszard Wiśniewski, prof. UMK

- Tytuł magistra politologii, specjalność filozofia, Uniwersytet Szczeciński, 2004 rok.

INFORMACJE O DOTYCHCZASOWYM ZATRUDNIENIU W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH

1. Praca na stanowisku adiunkta w Zakładzie etyki Instytutu Filozofii Uniwersytetu Szczecińskiego (wrzesień 2006 -)
2. Umowa – zlecenie na prowadzenie ćwiczeń z *Etyki społecznej* w Wyższej Szkole Humanistycznej TWP w Szczecinie (maj 2005 –2007).

WSKAZANIE OSIĄGNIĘCIA WYNIKAJĄCEGO Z ART. 16 UST. 2 USTAWY Z DNIA 14 MARCA 2003 R. O STOPNIACH NAUKOWYCH I TYTULE NAUKOWYM ORAZ O STOPNIACH I TYTULE W ZAKRESIE SZTUKI (DZ. U. NR 65, POZ. 595 ZE ZM.)

Monografia naukowa: *Etyka normatywna. Między konsekwencjalizmem a deontologią*, Universitas, Kraków 2015, s. 345.

Rozprawa stanowi rezultat realizacji grantu Narodowego Centrum Nauki na lata 2013 – 2015 „Nieutilitarystyczny konsekwencjalizm etyczny – analiza krytyczna”, który uzyskał finansowanie w ramach konkursu „OPUS” (UMO-2012/05/B/HS1/0278).

CEL NAUKOWY

1. Podstawowym celem naukowym powyższej monografii jest uzasadnienie możliwości budowania hybrydowych teorii etyki normatywnej, które łączyłyby etyczny konsekwencjalizm, deontologię oraz etykę cnót, ze szczególnym uwzględnieniem dwóch pierwszych. Chodzi o uzasadnienie możliwości zbudowania syntetycznej teorii, która w spójny sposób czerpałaby z powyższych tradycji etycznych powszechnie uznawanych za przeciwstawne.
2. Dodatkowym celem jest zaproponowanie autorskiego projektu teorii, która ma szansę na realizację takiej syntezy. Nazywam go instytucjonalnym konsekwencjalizmem funkcji.
3. Celami pomocniczymi, które niezbędne są do osiągnięcia (1) i (2), są:
 1. dokonanie analizy zważonych tradycji etyki normatywnej, ze szczególnym uwzględnieniem konsekwencjalizmu i deontologii, poprzez rozłożenie ich na czynniki pierwsze oraz wskazanie, które tezy, składające się na definicje tych nurtów, są elementami koniecznymi, a które jedynie przygodnymi;
 2. wskazanie na tezy, które są ze sobą sprzeczne oraz tezy, które można połączyć w ramach jednej teorii hybrydowej;

3. krytyka tradycyjnych nurtów etyki normatywnej w celu uzasadnienia potrzeby poszukiwania teorii hybrydowych;
4. opisanie najważniejszych współczesnych teorii etycznych, które nazwać można hybrydowymi oraz wskazanie ich ograniczeń, aby uzasadnić propozycję budowy instytucjonalnego konsekwencjalizmu funkcji (2).

PRZEGLĄD ZAGADNIENI PORUSZANYCH W PRACY

Książkę podzielić można na trzy główne części: analityczną (rozdział 1); krytyczną (rozdziały 2 i 3) oraz syntetyzującą (rozdziały 4 i 5).

Pełne uzasadnienie budowy teorii hybrydowej wymaga rozstrzygnięcia pewnych metaetycznych zagadnień. Omawiam je w rozdziale 1.1. Po zwięzłym nakreśleniu pola badawczego, formułuję podstawowe założenia, które należy przyjąć, aby sens miało poszukiwanie jednej, syntetycznej teorii normatywnej. Rozważam odpowiedź na pytania: „Jakie metaetyczne przekonania zakładać musi etyk?” oraz „Dlaczego warto budować teorie etyczne?”. W rozdziale tym omawiam także różne formy etycznego sceptycyzmu, które należy odrzucić, aby sens miało takie przedsięwzięcie. Następnie przechodzę do opisanie sposobów uzasadnienia teorii etycznych. Jeśli mamy bowiem wybrać właściwą teorię, wcześniej należy ustalić kryteria takiego wyboru. Pod koniec rozdziału 1.1 staram się wykazać, że najlepsza do tego celu jest metoda szerokiej refleksyjnej równowagi.

W rozdziałach 1.2, 1.3 i 1.4 dokonuję analizy trzech głównych nurtów etyki normatywnej, które współcześnie uznaje się za konkurencyjne: konsekwencjalizmu, deontologii oraz etyki cnót. Najpierw (rozdział 1.2) zajmuję się konsekwencjalizmem: odróżniam go od utilitaryzmu, teorii teleologicznych, przedstawiam sposoby jego uzasadniania oraz formułuję racje, dla których wciąż jest on popularny. Następnie w rozdziale 1.3 definiuję deontologię, przedstawiam jej najbardziej popularne odmiany oraz zalety, które motywują jej ciągły rozwój. Rozdział ten kończę omówieniem etyki cnót (1.4), która często uznawana jest za ich istotną alternatywę.

Próba budowy nowej teorii etycznej powinna bazować również na wskazaniu trudności, z którymi borykają się stanowiska tradycyjne. Z tego względu, po wcześniejszym przedstawieniu definicji podstawowych twierdzeń, które konstytuują wybrane nurty etyki normatywnej, w rozdziałach 2 i 3 przechodzę do ich krytyki. W rozdziale 2 opisuję najważniejsze problemy związane z etycznym konsekwencjalizmem, a w rozdziale 3 problemy, które są przeszkodą dla deontologii. Uwagi krytyczne na temat etyki cnót zawarte zostały w rozdziale 1.4.

Książkę kończą dwa rozdziały, w których przechodzę bezpośrednio do realizacji obranego celu – uzasadnienia tezy, że można dokonać wartościowej syntezy najważniejszych tradycji etycznych. W rozdziałach 4 i 5 prezentuję konsekwencjalistyczne wersje teorii hybrydowych. Starają się one uniknąć typowych zarzutów, które stawia się utylitaryzmowi, łącząc w sobie zalety konsekwencjalizmu, deontologii i etyki cnót. To, że skupiam się na konsekwencjalizmie, wynika z trzech powodów. Po pierwsze, analiza konsekwencjalizmu hybrydowego kładzie fundament dla autorskiej propozycji Instytucjonalnego konsekwencjalizmu funkcji. Po drugie, dla deontologii hybrydowość jest czymś naturalnym – deontologowie zazwyczaj przyjmują, że ocenę danego działania determinuje wiele różnych elementów takich jak skutki, motywy, intencje czy rodzaj czynu. Po trzecie, jak staram się wykazać w rozdziale 3, koncepcje deontologiczne cierpią na wiele problemów, których nadzieję na rozwikłanie dać może odpowiednia teoria konsekwencjalistyczna.

W rozdziale 4.1 odpowiadam na pytanie „Co to jest konsekwencjalizm hybrydowy?“, w rozdziale 4.2 zwięźle opisuję najbardziej znane przykłady takich stanowisk oraz sposoby „konsekwencjalizowania” konkurencyjnych nurtów etycznych. Omawiam w nim pomysł prerogatyw bez rygorów Samuela Schefflera, pryncypialny konsekwencjalizm reguł Brada Hookera, konsekwencjalizm kantowski Richarda M. Hare’a, Davida Cummiskey’a i Dereka Parfita oraz projekt konsekwencjalizacji deontologii Douglasa W. Pormore’a.

W rozdziale 5 przedstawiam autorską wersję hybrydowego konsekwencjalizmu – instytucjonalny konsekwencjalizm funkcji. Wychodzę od spostrzeżenia (5.1), że

tradycyjna metaetyka filozofii analitycznej niewłaściwie definiuje swoje pole badań – zamiast skupiać się na filozofii języka czy metafizyce, swe wysiłki powinna zogniskować na udzieleniu odpowiedzi na pytanie „Jakie funkcje powinna pełnić moralność i etyka?”. Przedstawiam funkcjonalny model analizy, którego celem jest zbudowanie metaetycznego fundamentu dla dalszych rozważań normatywnych. W kolejnej części (5.2) omawiam ideę konsekwencjalizmu funkcji normatywnych, starając się odpowiedzieć na pytanie o to, dlaczego teoria syntetyzująca powinna przybrać kształt konsekwencjalizmu wielu funkcji. Po przedstawieniu formalnej struktury takiej teorii, w rozdziale 5.3 prezentuję właściwą propozycję instytucjonalnego konsekwencjalizmu funkcji, przybliżając czytelnikowi różne jego aspekty.

OSIĄGNIĘTE WYNIKI

Modułowy sposób analizy utilitaryzmu, deontologii oraz etyki cnót

Znaczna część książki skupia się na autorskiej analizie najważniejszych nurtów etyki normatywnej ze szczególnym uwzględnieniem współczesnej literatury anglojęzycznej. W tym względzie do osiągnięć naukowych należy zaliczyć:

- drobiazgową, modułową analizę poszczególnych nurtów etycznych poprzez system kilkudziesięciu najważniejszych tez, które podsumowuje *Tabela 2*. Analiza ta zakłada, że popularne teorie podzielić można na logicznie odrębne przekonania, które stanowią oddzielne moduły do dalszej budowy teorii hybrydowych;
- stworzenie wyraźnej typologii teorii etyki normatywnej poprzez wskazanie tez istotnych, bez których dany nurt etyczny traci swoją tożsamość, oraz tez pobocznych, które choć często przyjmowane, nie stanowią o jego istocie;
- zaprezentowanie mało znanych, choć logicznie możliwych i ciekawych, typów teorii etycznych, które bazują na łączeniu ze sobą niektórych tez, np. deontologia cnót, konsekwencjalizm kontraktariański, konsekwencjalizm

kantowski, konsekwencjalizm racji, konsekwencjalizm cnót, konsekwencjalizm wartości deontycznych czy konsekwencjalizm teologiczny (zbawienia);

- zaprezentowanie najważniejszych tez spornych, wokół których toczą się współczesne dyskusje etyczne oraz wskazanie, czy są one istotne, czy jedynie poboczne.

Stworzenie typologii zarzutów wobec uznanych teorii

Do osiągnięć naukowych zaliczyć należy dokonanie klasyfikacji zaprezentowanych zarzutów przeciwko poszczególnym nurtom etyki normatywnej ze względu na to, którą tezę atakują bezpośrednio (zob. rozdział 1.4.8, 3 i 4). Na przykład zarzuty przeciw utylityzmowi podzielić można na te, które skierowane są przeciwko bezstronności, sumowaniu, maksymalizacji lub nadrzędności skutków. W wyniku tego zabiegu staje się jasne, które elementy badanych nurtów i teorii etycznych stanowią słaby punkt, dzięki czemu może je eliminować, bez konieczności porzucania całego nurtu. Taki sposób analizy ułatwia budowanie teorii hybrydowych, które miałyby rozwiązać znane problemy teorii tradycyjnych.

Charakterystyka teorii hybrydowych

W rozdziale 4.1 przedstawiam na czym polega teoria hybrydowa, skupiając się na konsekwencjalizmie. Wyróżniam hybrydowość struktury (4.1.1), uzasadnienia (4.4.2) oraz treści (4.4.3). Rozróżnienie to nie ma odzwierciedlenia w dostępnej literaturze i może stanowić podstawę dalszych badań nad teoriami hybrydowymi. Prezentuję również hipotetyczne przykłady teorii hybrydowych, które nie doczekały się jeszcze badań, np. konsekwencjalizm wartości deontycznych.

Analiza i streszczenie najważniejszych teorii konsekwencjalizmu hybrydowego

W rozdziale 4 przedstawiam kilka najważniejszych teorii konsekwencjalizmu hybrydowego, które stanowią rozpoznane już teorie. Dokonuję autorskiego streszczenia stanowisk Samuela Schefflera, Brada Hookera, Richarda M. Hare'a,

Davidą Cummiskey'a, Dereka Parfita czy Douglasa Portmore'a w świetle zaproponowanego rozumienia teorii hybrydowych oraz modułowego sposobu analizy teorii etycznych, które opisałem powyżej. Prezentuję również słabe punkty zaproponowanych przez nich koncepcji etycznych (4.3), odwołując się tak do najnowszych artykułów naukowych, jak i autorskiej analizy ich teorii.

Sformułowanie i uzasadnienie funkcjonalnego modelu analizy (FMA)

W rozdziale 5.1 prezentuję autorską metodologię prowadzenia badań metaetycznych, którą nazywam funkcjonalnym modelem analizy (FMA). Jest to sposób interpretacji i analizy teorii etycznych, który zakłada, że najbardziej fundamentalnym problemem metaetycznym jest wybór oraz uzasadnienie praktycznych funkcji moralności oraz namysł nad najbardziej racjonalnym sposobem ich osiągnięcia. FMA jest projektem metaetycznym, dzięki któremu: (a) wyjaśniam fakt utrzymywania się fundamentalnych konfliktów etycznych wśród ekspertów; (b) wskazuję sposób wyjaśniania lub uzasadniania poprawnej struktury danej teorii etycznej; (c) wskazuję sposób ufundowania hybrydowej teorii etyki normatywnej.

Sformułowanie argumentu wspierającego teorie hybrydowe oparte na funkcjonalnym modelu analizy

W rozdziale 5.2 formułuję uogólniony zarzut dotyczący różnych teorii etyki normatywnej - także ogłoszonych drukiem teorii hybrydowych - który stwierdza, że większość z nich jest zbyt jednostronna, co powoduje permanentny spór między poszczególnymi nurtami etyki. Streścić można go w tezie, że istnieje wiele odrębnych praktycznych funkcji moralności, których rozpoznanie zazwyczaj leży u źródeł powstania oraz popularności różnych nurtów etyki takich jak arystotelizm, utilitaryzm, kontraktarianizm czy kontraktualizm, jednak podnoszenie poszczególnych funkcji przez przedstawicieli tych nurtów do rangi jedynych lub najważniejszych funkcji normatywnych jest powodem nieustających sporów filozoficznych. W celu usunięcia tych konfliktów, poprawna teoria etyczna powinna starać się uwzględniać wszystkie istotne funkcje moralności. Niestety, większość teorii

etycznych ma charakter monofunkcyjny, co oznacza, że ich twórcy świadomie lub nieświadomie (1) uznają jedynie jedną wzorcową, idealną, autentyczną praktyczną funkcję moralności, (2) traktują ją jako nadrzędną, przeważającą nad innymi, lub (3) traktują inne funkcje moralności jako redukowalne do funkcji wyróżnionej.

Sformułowanie schematu budowy hybrydowego konsekwencjalizmu funkcji normatywnych

W rozdziale 5.2 prezentuję opis oraz uzasadnienie nowatorskiej koncepcji teoretycznej, którą nazywam konsekwencjalizmem wielu funkcji. Formalny schemat takiej koncepcji streścić można w sformułowaniu, że powinniśmy postępować zgodnie z pewnymi istotnymi punktami skupienia $P_1...P_n$ (instytucjami, regułami, cnotami, intencjami) o treści $C_1...C_n$, które zostałyby odkryte na podstawie rozważań na temat tego, jakie P o treści C przyniosłyby w swoich skutkach najlepsze wcielenie w życie funkcji normatywnych $F_1...F_n$.

Przedstawienie autorskiej metody „konsekwencjalizowania” teorii etycznych

W następnym kroku (5.2.2) prezentuję sposób „konsekwencjalizowania” wybranych teorii etyki normatywnej poprzez zastosowanie schematu konsekwencjalizmu funkcji normatywnych. Jako przykład użycia takiej procedury formułuję perfekcjonistyczny konsekwencjalizm cnót, kontraktariański konsekwencjalizm instytucji, kontraktualistyczny konsekwencjalizm reguł lub konsekwencjalizm zbawienia.

Prezentacja instytucjonalnego konsekwencjalizmu funkcji

W rozdziale 5.3 formułuję autorską koncepcję teoretyczną, którą nazywam instytucjonalnym konsekwencjalizmem funkcji (IKF). Jest to koncepcja teorii hybrydowej, która ufundowana jest na przedstawionym wcześniej funkcjonalnym modelu analizy, konsekwencjalizmie funkcji normatywnych oraz namyśle nad rolą instytucji normatywnych we współczesnym, rozwiniętym społeczeństwie. Według IKF powinniśmy działać zgodnie z normami konstytuującymi homeostazę instytucji normatywnych, o których można przewidzieć, że jeśli zostałyby zaakceptowane przez

zdecydowaną większość w każdym nowym pokoleniu, optymalizowałyby osiągnięcie wszystkich ważnych funkcji normatywnych. Odpowiedzialność oraz sankcje związane z działaniem niesłusznym powinny być zależne od konkretnej instytucji, której normy zostały złamane.

IKF charakteryzuje się kilkoma wyjątkowymi cechami, które opisuję i uzasadniam w rozdziale 5.3:

- jest formą konsekwencjalizmu hybrydowego – syntetyzuje tradycyjne koncepcje etyczne, takie jak konsekwencjalizm, deontologia oraz etyka cnót. Czyni to na wszystkich wyróżnionych płaszczyznach: uzasadnienia, struktury oraz treści.
- podstawowym punktem skupienia w IKF nie są zasady lub cnoty, lecz instytucje;
- wartości, które należy optymalizować w duchu konsekwencjalizmu, to nie „szczęście”, „dobrostan” lub „spełnienie preferencji”, lecz realizacja funkcji normatywnych;
- IKF nie ogranicza się jedynie do dziedziny etyki, stanowiąc meta-normatywny projekt obejmujący uzasadnienie dla całego ładu społecznego, który konstytuowany jest przez wiele odrębnych instytucji;
- IKF zakłada specyficzną, kolistą relację między rozważaniami z zakresu etyki praktycznej (np. badaniami nad tak ważnymi kwestiami jak nieposłuszeństwo obywatelskie, sprawiedliwy podział dóbr, właściwa filozofia kary czy zakres autonomii religijnej), a treścią ogólnych norm, które konstytuować mogą optymalną homeostazę instytucji. Odżegnuje się więc od przekonania, że myślenie moralne polega na dedukcyjnym wyprowadzaniu wniosków z uzasadnionych wcześniej ogólnych pryncypiów etycznych oraz przekonań metaetycznych;
- unika najważniejszych problemów, które trapią teorie tradycyjne, zachowując zarazem ważne intuicje, które powodują, że wciąż są one popularne.

EWENTUALNE WYKORZYSTANIE

Instytucjonalny konsekwencjalizm funkcji jest autorską egzemplifikacją pokazującą, w jaki sposób tworzyć można hybrydowe teorie etyki normatywnej. Jego cechy i ambicje powodują jednak, że nie jest możliwe szczegółowe przedstawienie wszystkich jego implikacji bez wielowątkowych i bardzo obszernych badań, które wymagałyby napisania kolejnej monografii. Z tego względu szczegółowe wypełnienie go treścią wymaga dalszych analiz z zakresu etyki stosowanej, innych dziedzin filozofii praktycznej, takich jak filozofia prawa, oraz zgromadzenia wielu faktów z zakresu nauk społecznych, a rozważania takie musiałyby mieć charakter interdyscyplinarny i brać pod uwagę wszystkie problemy, które wiążą się z konfliktami występującymi między instytucjami tworzącymi ład społeczny. Nie sposób zatem dokonać tego bez głębokich, a zarazem rozległych studiów, które wykraczają poza założone cele. Stanowią one jednak wartościowy przedmiot dalszych badań i mogą być wykorzystane jako podstawa nowych projektów. W szczególności, wymienić można kilka zagadnień, które stanowić mogą podstawę dalszych dociekań, a które bazują na uzyskanych i opisanych powyżej wynikach:

- szczegółowe przebadanie relacji pomiędzy funkcjonalnym modelem analizy a metaetyką tradycyjną;
- szczegółowe opisanie historycznych stanowisk etycznych w funkcjonalnym modelu analizy;
- szczegółowe przebadanie relacji pomiędzy poszczególnymi funkcjami moralności, z naciskiem na występowanie konfliktów między nimi;
- dokonanie analizy znanych instytucji normatywnych w kontekście namysłu nad najważniejszymi dla nich funkcjami normatywnymi;
- zbudowanie modelu optymalnej homeostazy instytucji, który optymalizowałby funkcje normatywne w świetle teoretycznych analiz oraz empirycznych faktów;
- przeprowadzenie badań z zakresu etyki praktycznej nad konfliktami między instytucjami normatywnymi (np. problem nieposłuszeństwa obywatelskiego) w świetle realizacji idei homeostazy instytucji.

OMÓWIENIE POZOSTAŁYCH OSIĄGNIĘĆ NAUKOWO – BADAWCZYCH (PUBLIKACJE)

Łąca ilość moich tekstów naukowych wynosi 26 pozycji (2 książki, 15 artykułów w czasopismach naukowych, 3 rozdziały w monografiach, 2 recenzje, 2 definicje encyklopedyczne, 2 artykuły w recenzji).

Po uzyskaniu stopnia doktora, oprócz monografii „Etyka normatywna. Między konsekwencjalizmem a deontologią”, która jest moim głównym osiągnięciem badawczym, opublikowałem:

- **1 monografię naukową** *Język etyki a utilitaryzm. Filozofia moralna R.M.Hare'a*, 269 stron;
(**20 punktów MNiSW**);
- **17 artykułów naukowych (156 punktów MNiSW)**;
- **2 obszerne hasła encyklopedyczne**;
- **2 recenzje**.

Dodatkowe dwa artykuły naukowe znajdują się obecnie w recenzji w prestiżowych czasopismach anglojęzycznych (dołączam je do wglądu do materiałów na CD). Są one efektem realizacji grantu z NCN.

1. Artykuł: *The Functional Model of Analysis as Middle Ground Meta-Ethics* (w recenzji).
2. Artykuł: *The Institutional Hybrid Function Consequentialism* (w recenzji).

Moje zainteresowania badawcze dotyczą w głównej mierze etyki. Mój rozwój naukowy starałem się prowadzić w taki sposób, aby prowadzone przeze mnie badania miały rzetelne podstawy metodologiczne. Z tego względu w pierwszym okresie rozwoju naukowego skupiłem się zwłaszcza na współczesnej metaetyce, w drugim na etyce normatywnej, a w ostatnim również na zagadnieniach z etyki stosowanej.

METAETYKA WSPÓŁCZESNA

Badania nad współczesną metaetyką zacząłem prowadzić od początku kariery naukowej. W ich wyniku powstała rozprawa doktorska „Metaetyka Richarda M. Hare’a. Analiza krytyczna” oraz wiele dodatkowych artykułów. Moje zainteresowania skupiały się przede wszystkim na analizie współczesnych teorii niekognitywistycznych, sporze między realizmem a antyrealizmem etycznym, definicji pojęcia „dobro” czy analizie motywacji moralnej. Do osiągnięć naukowych, które konstytuują to pole badawcze, zaliczyć należy następujące publikacje:

3. Artykuł: *Hare’a-Horgan-Timmonsa argument przeciwko deskrytywizmowi*, w: „Diametros” (3) 2005, s. 56-74 (lista ministerialna C-ERIH - 10 punktów).

W artykule tym przedstawiam argument *Moralnej Bliźniaczej Ziemi* (m.in. Horgan, T. & Timmons, M., [1991], *New Wave Moral Realism Meets Moral Twin Earth*, w: „Journal of Philosophical Research” (16) 1991), wskazuję na istnienie jego pierwowzoru oraz prezentuję jego krytykę.

Artykuł jest cytowany w: T. Żuradzki, *Internalizm i eksternalizm w metaetyce*, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2012.

4. Artykuł: *Internalizm motywacyjny R.M.Hare’a, "Analiza i Egzystencja"* (5) 2007, s. 179-202 (lista ministerialna B - 9 punktów).

W artykule proponuję rozpatrywanie sporu pomiędzy internalizmem a eksternalizmem na trzech płaszczyznach, przedstawiam internalizm motywacyjny Richarda Hare’a, omawiam jego krytykę oraz ustosunkowuję się do stawianych mu zarzutów.

5. Artykuł: *Typologia stanowisk metaetycznych a nonkognitywizm współczesny*, w: „Kwartalnik filozoficzny” (1) 2008, s. 27 - 46 (lista ministerialna B - 7 punktów).

Teorie metaetyczne bardzo często dzielone są według dualizmu kognitywizm – nonkognitywizm (akognitywizm). Typologia taka, biorąc pod uwagę współczesny stan debaty metaetycznej, nie wytrzymuje jednak krytyki. W artykule przedstawiam alternatywną metodę opisu teorii metaetycznych oraz podaję racje za nią przemawiające.

Artykuł jest cytowany w: Joanna Krzemkowska – Saja, *Czy potrzebujemy pojęcia prawdy emocjonalnej?*, w: „Przegląd Filozoficzny – Nowa Seria”, r. 22, nr 1(85) 2013, s. 47 - 61

6. Artykuł: *Semantyka moralności a kryteria wyboru teorii metaetycznej*, w: *Etyka* (41) 2008, (lista ministerialna B - 4 punkty), s. 147 - 161.

W pierwszej części artykułu przedstawiam główne motywy rozwoju dociekań metaetycznych oraz opisuję rolę, jaką semantyka moralności odegrała w historii metaetyki. Następnie prezentuję dwa postulowane przez M. Timmonsa i T. Horgana kryteria wyboru dobrej teorii metaetycznej: kryterium koherencji i doświadczenia. W kolejnym kroku przedstawiam najważniejsze cechy języka moralności oraz inne fenomeny, które determinują kształt współczesnej debaty metaetycznej.

7. Rozdział: *Odpowiedzialność człowieka-maszyny* w: red. Urszula B. Kazubowska, "Odpowiedzialność rodzicielska jako wartość i problem pedagogiczny", Wydawnictwo Edukacyjne Akapit, Toruń 2010, s. 148-158 (4 punkty MNiSW).

W artykule rozważam problem moralnej odpowiedzialności człowieka w świetle odkryć i założeń współczesnej psychologii, która eksploruje psychiczne i fizjologiczne determinanty naszych zachowań i przekonań.

8. Rozdział: *Dobro w tradycji filozofii analitycznej*, [w:] *Spór o dobro*, red. Andrzej Maryniarczyk, Katarzyna Stępień, i Paweł Gondek, *Zadania współczesnej metafizyki* 14, Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, Lublin 2012, 221–248 (4 punkty MNiSW).

Artykuł stanowi syntetyczny przegląd najważniejszych sposobów rozumienia pojęcia dobra w tradycji filozofii analitycznej. Bronię w nim tezy, że pół wieku po tym, jak analizy Moore'a zostały prawie powszechnie odrzucone przez filozofów analitycznych motywowanych duchem naturalizmu czy scjentyzmu, w ostatnim czasie jesteśmy świadkami powrotu do Moore'owskiego rozumienia tego pojęcia.

Artykuł jest cytowany w: Joanna Krzemkowska – Saja, *Czy potrzebujemy pojęcia prawdy emocjonalnej?*, w: „Przegląd Filozoficzny – Nowa Seria”, r. 22, nr 1(85) 2013, s. 47 – 61.

9. Artykuł: *Eliminacja etyki a realizm racji*, w: „Przegląd filozoficzny – Nowa Seria” nr 2 2012 (82), s. 87-100 (lista ministerialna C-ERIH - 10 punktów).

W artykule, przyjmując antyrealistyczny punkt wyjścia przedstawicieli teorii globalnego błędu (J. Mackie, I. Hinckfuss, R. Garner), analizuję powody, dla których warto wyeliminować etykę i powody, dla których moglibyśmy mieć z tym problem. Następnie przedstawiam argumenty, ze względu na które pomysł eliminacji etyki pośrednio wspiera zmianę myślenia o realizmie etycznym z paradygmatu ontologicznego na racjonalistyczny. W związku z tym prezentuję koncepcję rewizyjnego realizmu racji oraz dowodzę, że nie poddaje się ona argumentom zwolenników eliminacji etyki.

- 10. Artykuł: *Filozoficzne źródła antyrealizmu etycznego*, w: "Roczniki Filozoficzne" (62) 2014, s. 5 - 24 (lista ministerialna B - 7 punktów).**

Celem artykułu jest zaprezentowanie stanowiska oraz najważniejszych argumentów, które są istotnym źródłem popularności etycznego antyrealizmu w metaetyce filozofii analitycznej.

WSPÓŁCZESNA ETYKA NORMATYWNA

Druga grupa zagadnień, którymi zajmowałem się podczas pracy badawczej, dotyczy problemów etyki normatywnej. Wraz z rozpoczęciem pracy nad książką „Język etyki a utylitaryzm. Filozofia moralna Richarda M. Hare’a”, która stanowi znaczne rozwinięcie rozprawy doktorskiej o opis jego utylitaryzmu, skupiłem się na problemach etyki normatywnej. Dziełem, które wieńczy moje zainteresowanie teoriami etyki normatywnej jest omówiona tu rozprawa habilitacyjna.

Do dodatkowych osiągnięć naukowych, które konstytuują to pole badawcze, zaliczyć należy następujące publikacje:

- 11. Recenzja: *R.M.Hare'a: Sorting Out Ethics*, w: "Ruch Filozoficzny", Tom LX, nr 2 2003, s.291-297.**

Recenzja ostatniej książki Richarda M. Hare’a opublikowana przed doktoratem.

- 12. Książka: *Język etyki a utylitaryzm. Filozofia moralna Richarda M. Hare'a*, Aureus, Kraków 2008, s. 269 (zwłaszcza Część III Etyka normatywna, s. 175 - 240) (20 punktów MNiSW).**

Trzecia część książki o etyce R.M.Hare’a poświęcona jest nieomawianym przeze mnie w rozprawie doktorskiej zagadnieniom związanym z utylitaryzmem reguł-preferencji, którego R.M.Hare był zwolennikiem (zob. s. 175 – 240). Nie ma więc ona charakteru publikacji bezpośrednio związanej z doktoratem.

- 13. Artykuł: *Eksperymenty myślowe a utylitaryzm*, w: „Analiza i Egzystencja” 12 (2010), s. 37-58 (lista ministerialna B - 9 punktów).**

Artykuł stanowi polemikę z tekstem W.Rabinowicza „*Utylitaryzm preferencji poprzez rewizję preferencji*” (Analiza i Egzystencja 12 (2010)). Bronię w nim tezy, że zaprojektowany przez R.M.Hare’a eksperyment myślowy polegający na postawieniu się w sytuacji innych osób, może stanowić podstawę utylitarystycznej kalkulacji wbrew zarzutom Rabinowicza.

Artykuł jest cytowany i dyskutowany w: W.Rabinowicz, *Odwracanie ról. Odpowiedź na artykuł Krzysztofa Saji*, w: „Analiza i Egzystencja” (12) 2010, str. 59-66.

- 14. Artykuł: *Konsekwencjalizm kantowski D. Cummiskey’a i D. Parfita a autonomia podmiotu*, w: „Etyka” (46) 2013, s. 88-104 (lista ministerialna B - 4 punkty).**

W artykule przedstawiam dwie współczesne wersje kantowskiego konsekwencjalizmu D. Cummiskey’a i D. Parfita oraz rozważam stawiany wobec nich zarzut, iż konsekwencjalizm nie jest w stanie oddać kantowskiej idei autonomii i godności osób.

- 15. Rozdział: *Richard Hare – filozof eklektyczny*, w: red. J.Ziobrowski, *Koncepcje etyczne schyłku drugiego tysiąclecia*, Scholar 2013 (4 punkty MNiSW), s. 88 – 103.**

W artykule zwracam uwagę na nietuzinkowy charakter filozofii moralnej Hare’a, która objawia się w zbudowaniu przez niego całościowego systemu etycznego obejmującego metaetykę, etykę normatywną i etykę stosowaną, oraz umiejętność łączenia wielu tradycji i nurtów etycznych, uznawanych zazwyczaj za wzajemnie wykluczające się.

- 16. Recenzja: red. B. Hooker, *Developing Deontology. New Essays in Ethical Theory*, w: "The Philosophical Quarterly" (64) nr 254 2014, s. 200-202 (lista ministerialna C-ERIH - 10 punktów).**

Recenzja książki B.Hookera przygotowana na zaproszenie redakcji *The Philosophical Quarterly*.

- 17. Hasło encyklopedyczne: Konsekwencjalizm, hasło opublikowane w 2011 roku w Powszechnej Encyklopedii Etyki, <http://etykapraktyczna.pl/encyklopedia/etyka-ogolna/konsekwencjalizm>**

Obszerne, recenzowane hasło słownikowe (4416 wyrazów) dotyczące pojęcia „konsekwencjalizm”.

- 18. Hasło encyklopedyczne: *Sumienie*, Powszechnej Encyklopedii Etyki 2010, <http://etykapraktyczna.pl/encyklopedia/etyka-ogolna/sumienie.html>**

Obszerne, recenzowane hasło słownikowe (2712 wyrazów) dotyczące pojęcia sumienia.

ETYKA STOSOWANA

Trzecią grupę zagadnień, którą podejmowałem w swojej pracy, stanowi etyka stosowana. Ponieważ uważam, że jedną z ważnych ról filozofa i etyka jest

prowokowanie do naukowej dyskusji oraz krytyczna analiza utartych i uznanych norm etycznych, w tekstach z etyki stosowanej nie stroniłem od stawiania kontrowersyjnych tez i próby ich obrony. Z tego względu część moich artykułów spotkała się z naukową polemiką, na którą odpowiadałem w kolejnych swoich tekstach. Dotyczy to zwłaszcza zagadnień związanych z prawami zwierząt oraz prawami osób homoseksualnych. Do osiągnięć naukowych, które konstytuują to pole badawcze, zaliczyć należy następujące publikacje:

19. Artykuł: *Fanatyzm, w: "Edukacja humanistyczna" (1) 2006, s. 136-139, (lista ministerialna B - 6 punktów).*

Artykuł stanowi analizę zależności między fanatyzmem a etycznym absolutyzmem. Wbrew przytaczanym argumentom i opiniom, bronię tezy, że pojęcie fanatyzmu nie musi zakładać absolutyzmu etycznego.

20. Recenzja: Peter Singer, *The Life You Can Save: Acting Now to End World Poverty*, "Etyka Praktyczna" (2) 2011, s. 92 – 99.

Recenzja książki Petera Singera poświęconej etyce pomocy.

21. Artykuł: *O dyskryminacji par jedнопłciowych*, „Diametros” (34) grudzień 2012, s. 92-115 (lista ministerialna C-ERIH - 10 punktów).

Artykuł stanowi obronę tezy, że brak uprawnień małżeńskich w prawie polskim dla par jedнопłciowych nie dyskryminuje ich względem par dwupłciowych. Argumentację swoją opieram na założenia tzw. etyki liberalnej i rozważaniach na temat sprawiedliwości.

Artykuł jest cytowany i dyskutowany w : T. Sieczkowski, *Jednak dyskryminacja. Odpowiedź Krzysztofowi Saji*, w: „Diametros” (36) 2014, s. 166 – 180.

22. Artykuł: *O dyskryminacji małżeństw homoseksualnych. Odpowiedź Tomaszowi Sieczkowskiemu*, w: "Diametros" (37) wrzesień 2013, s. 193-209 (lista ministerialna C-ERIH - 10 punktów).

Artykuł jest reakcją na polemikę Tomasza Sieczkowskiego „Jednak dyskryminacja. Odpowiedź Krzysztofowi Saji” (ICF Diametros (36) 2013), którą sformułował on w związku opublikowanym przeze mnie tekstem „O dyskryminacji par jedнопłciowych”. Celem artykułu jest odparcie przedstawionych przez Sieczkowskiego zarzutów oraz podważenie jego propozycji uzasadnienia formalizacji małżeństw jedнопłciowych poprzez odwołanie się do takich wartości jak godność, wolność czy równość.

23. Artykuł: *Minimalizacja cierpień zwierząt a wegetarianizm*, w: "Analiza i Egzystencja" (22) 2013, s. 67-83 (lista ministerialna B - 9 punktów).

Artykuł stanowi *reductio ad absurdum* założeń, które podziela duża część obrońców zwierząt wyrosłych z tradycji welfaryzmu i utylitaryzmu. Dowodzi on, że nawet jeśli zaakceptuje się główne tezy etyczne, które prowadzą welfarystycznie myślących wegetarian takich jak P.Singer do negatywnej oceny spożywania mięsa, nie powinno się promować wegetarianizmu, lecz np. beefizm (jedzenie wołowiny).

Artykuł jest cytowany i omawiany w: A.Schetz *Dlaczego wegetarianin nie jest zainteresowany minimalizacją cierpienia zwierząt?*, w: „Analiza i Egzystencja” (22) 2013, s. 232 – 38.

24. Artykuł: *Utylitaryzm i welfaryzm a uzasadnienie wegetarianizmu*, w: "Analiza i Egzystencja" (22) 2013, s. 239-47 (lista ministerialna B - 9 punktów).

Artykuł stanowi moją polemiczną reakcję na tekst A.Schetz *Dlaczego wegetarianin nie jest zainteresowany minimalizacją cierpienia zwierząt?* (Analiza i Egzystencja (22) 2013). Dokonuję w nim analizy etycznego welfaryzmu oraz wskazuję na zależności między welfaryzmem, utylitaryzmem a wegetarianizmem.

25. Artykuł: *The Moral Footprint of Animal Products*, w "Agriculture and Human Values" t.30, nr 2 (2013), s.193-202 (lista ministerialna A – 40 punktów, Impact Factor 2013 rok – 1,359).

W artykule bronię tezy, że właściwa moralna ocena produktów odzwierzęcych powinna brać pod uwagę nie tylko cierpienie zwierząt hodowlanych, ale przede wszystkim ciężar ich ciała i długość życia w hodowli – czynniki, które są zazwyczaj ignorowane w dyskusjach nad etyką diety. Biorąc pod uwagę wszystkie istotne kryteria oceny produktów odzwierzęcych, można dojść do niespodziewanego wniosku że – jeśli złe jest spożywanie mięsa - spożywanie kurczaków może być kilkaset razy gorsze niż spożywanie wieprzowiny lub wołowiny.

Jak poinformował mnie mgr Erwin Langauer z Uniwersytetu Wiedeńskiego, artykuł był przedmiotem naukowej dyskusji w ramach Research Center for Ethics and Science In Dialogue na Uniwersytecie Wiedeńskim.

Stał się one też przedmiotem żywej dyskusji publicznej m.in. na stronie reddit.com uzyskując 170 komentarzy

(http://www.reddit.com/r/philosophy/comments/2u2rqk/the_moral_footprint_of_animal_products/).

PUBLIKACJE NIE ZWIĄZANE Z ETYKĄ

Oprócz prac badawczych związanych z etyką, przygotowałem jeden artykuł naukowy, który wykracza poza główne ramy moich zainteresowań.

26. Artykuł: *O użyteczności filozofii*, przyjęty do druku w: „Filo-Sofija” (3) 2014 (lista ministerialna B – 7 punktów).

Artykuł ma charakter metafizyczny. Argumentuję w nim, że filozofia może być i powinna być bardziej użyteczna, należy jednak właściwie rozumieć ten imperatyw. Wezwanie do utylitarnej filozofii sprowadzić można w praktyce do imperatywu jej społecznego zaangażowania – do próby udzielania odpowiedzi na ważne pytania, które nurtują wielu członków społeczeństwa.

INNA DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

W ramach pozostałej działalności naukowej od 2006 roku wygłosiłem **14 wykładów** na konferencjach w języku polskim, **4 wykłady** na konferencjach w języku angielskim, jako zaproszony ekspert brałem udział w **5 dyskusjach panelowych** oraz wygłosiłem **9 wykładów gościnnych**. Ponadto przedstawiłem **4 referaty** na otwartych Seminariach Naukowych Zakładu Etyki US. Organizowałem lub współorganizowałem **5 konferencji naukowych** oraz odbyłem staże i szkolenia w **4 ośrodkach zagranicznych**. Byłem także **recenzentem 6 artykułów** naukowych, w tym 2 zagranicznych dla czasopisma z tzw. listy filadelfijskiej.

WYGŁOSZONE REFERATY NA KONFERENCJACH W JĘZYKU POLSKIM

1. *Semantyka moralności a kryteria dobrej teorii etycznej*, konferencja „Rola języka w moralności i etyce” organizowana przez Zakład etyki UMK w Toruniu (25 – 26 V 2006).
2. *Hume dzisiaj – współczesne teorie nonkognitywistyczne*, konferencja „Hume dzisiaj” organizowana przez UKSW w Warszawie, 8 grudzień 2006.
3. *Narkotyki – kwestia etyczna* – wykład wygłoszony w ramach konferencji „Kultura w Pigułce – Narkotyki”, Szczecin 8 grudzień 2006

4. *Czy warto być internalistą motywacyjnym*, Ogólnopolska Konferencja 'Współczesna Psychologia moralności' organizowana przez Zakład etyki Instytutu Filozofii US, Pobierowo, 19 maja 2007
5. *Odpowiedzialność moralna a determinizm* - Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Odpowiedzialność rodzicielska jako wartość i problem edukacyjny”, Szczecin czerwiec 2008
6. *Szeroka refleksyjna równowaga* – kryterium wyboru teorii etycznej, VIII Polski Zjazd Filozoficzny, Warszawa 17 września 2008
7. *Rola intuicji w metaetyce a normatywność*, Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Dlaczego cokolwiek powinienem? Pytanie o źródła normatywności etyki”, Gdańsk 27-28 maja 2010 r.
8. *Ile należy poświęcić, aby spełnić obowiązek pomocy?*, Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Dlaczego pomagać obcym? Etyczne aspekty sprawiedliwości globalnej”, Kraków 11-12 grudnia 2010 r.
9. *Jaki rodzaj mięsa jest najbardziej nieetyczny? Moralna klasyfikacja produktów odzwierzęcych*, Konferencja „Etyka zabijania, Szczecin 17 maja 2011
10. *Czy możliwy jest kantowski konsekwencjalizm?*, Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Współczesne koncepcje etycznego działania”, SGH Warszawa 22 września 2011.
11. *Czy etyka zostanie wyeliminowana?*, IX Polski Zjazd Filozoficzny, Wisła, wrzesień 2012.
12. *O użyteczności filozofii*, Konferencja Naukowa "Po co filozofia?", Bydgoszcz 6-7 marca 2014.
13. *Funkcjonalne uzasadnienie teorii etyki normatywnej*, Konferencja Naukowa "Uzasadnienie w aksjologii i etyce", UMCS, Lublin, 28 marca 2014 .
14. *Konstruktywistyczna koncepcja dobra moralnego w konsekwencjalizmie wielu funkcji*, IV Sympozjum Konstruktywistyczne „Inspiracje i przyszłość konstruktywizmu, Instytut Filozofii UMK, Toruń, 11 kwietnia 2014.

WYGŁOSZONE REFERATY W JĘZYKU ANGIELSKIM

1. Polska, Uniwersytet Jagielloński, Sixth European Congress of Analytic Philosophy, Kraków 2008 (*Richard M. Hare - Contemporary Quasi-Cognitivist*).
2. Dania, Aarhus University, Analytical Philosophy Research Seminar, LLP/ ERASMUS, 12 - 16.04.2010 (*Does Positive Psychology Answer Old Ethical Questions?*).
3. Polska, Uniwersytet Gdański, International Philosophical Conference "New Moral Intuitionism. Its Possibilities and Challenges, Gdańsk, 7 June 2014 (*Judgements about Proper Functions of Morality as the Basic Metaethical Intuitions*).

4. United Kingdom, University of Keele, International Summer School: Methods in Normative Political Philosophy, 16-26 June 2014 (*The Institutional Hybrid Function Consequentialism as a Foundation for Practical Philosophy*).

WYKŁADY GOŚCINNE I DYSKUSJE PANELOWE

Jako ekspert w dziedzinie etyki zostałem poproszony o wygłoszenie następujących wykładów lub uczestnictwo w następujących dyskusjach panelowych:

1. Udział w dyskusji panelowej w ramach debaty „Prawa reprodukcyjne prawami człowieka” organizowanej przez Koło Szczecińskie Zieloni oraz Sekcję Gender Koła Naukowego Studentów Socjologii US (panelistami byli także Bartosz Arłukowicz oraz Jędrzej Wijas), 7 kwietnia 2006, Uniwersytet Szczeciński.
2. *Etyka Richarda M. Hare'a*, wykład gościnny wygłoszony na seminarium Katedry Filozofii SGH w Warszawie, 7 grudnia 2006.
3. *Narkotyki, kwestia etyczna. Dwugłós filozoficzny*, dyskusja panelowa na konferencji „Kultura w Pigułce – Narkotyki, Stowarzyszenie Opernhaus, Szczecin 9 grudnia 2006 (wraz z dr Wacławem Janikowskim).
4. *Głos w sprawie pornografii*, udział jak gość główny w spotkaniu z cyklu Gender Talkshow, *Porno-edukacja?*, Brama Jazz Cafe, Szczecin 31 stycznia 2007.
5. Udział w dyskusji panelowej na temat *Źródła normatywności etyki* w ramach konferencji *Dlaczego cokolwiek powinienem? Pytanie o źródła normatywności etyki*, 28 maja 2010, Uniwersytet Gdański (panelistami byli również prof. Paweł Łuków, dr Wacław Janikowski, dr Artur Szutta)
6. *Psychologia szczęścia a klasyczne pytania etyczne*, Polskie Towarzystwo Filozoficzne, oddział Szczecin, 29 kwiecień 2010.
7. *Współczesny antyrealizm etyczny: źródła i konsekwencje*, wykład na 54 Tygodniu Filozoficznym „Wielkie pytania etyki”, Lublin, marzec 2012.
8. *Filozofia jako lekarstwo na cierpienie i zło*, wykład oraz udział w dyskusji panelowej w sesji „Bóg a zło”, *Logosfera*, Klasztor Dominikanów w Szczecinie, 26 maj 2012 (panelistami byli również ks. prof. Zbigniew Kroplewski, o. dr Mateusz Przanowski OP).
9. *Mam ciało czy jestem ciałem*, wykład oraz udział w dyskusji panelowej w sesji „Sens ciała”, *Logosfera*, Klasztor Dominikanów w Szczecinie, 23 listopad 2012 (panelistką była również mgr Wioletta Lekszycka).
10. *O dyskryminacji par jedнопłciowych*, Seminarium Podoktorskie z Filozofii Praktycznej, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, 28 luty 2013.

11. *Institutionalny konsekwencjalizm wielu funkcji*, wykład na Polskim Towarzystwie Filozoficznym, oddział Szczecin, Szczecin 14 listopada 2013.
12. *Institutionalny konsekwencjalizm wielu funkcji*, wykład na zaproszenie Polskiego Towarzystwa Filozoficznego, oddział Łódź, Instytut Filozofii UŁ, 21 listopad 2013.

WYKŁADY NA SEMINARIACH NAUKOWYCH ZAKŁADU ETYKI US (OD 2012 R.)

1. *O dyskryminacji par jedнопłciowych*, wykład na Seminarium Doktorskim Zakładu Etyki IFUS, Szczecin 4 (11) październik 2012.
2. *O roli reguł w etyce. Spór między etyką sytuacyjną a etyką zasad*, wykład na Seminarium Doktorskim Zakładu Etyki IFUS, Szczecin 6 grudzień 2012.
3. *Functional Approach to Ethics and the Hybrid Function Consequentialism*, wykład na Seminarium Doktorskim Zakładu Etyki IFUS, Szczecin 9 maja 2013.
4. *Hybrydowy konsekwencjalizm instytucjonalny*, wykład na Seminarium Doktorskim Zakładu Etyki IFUS, Szczecin 21 październik 2013.

STAŻE I SZKOLENIA ZAGRANICZNE

Brałem udział na następujących stażach i szkoleniach zagranicznych:

1. International Summer School "Perspectives of Deontology in Ethics", Humboldt-Universität zu Berlin, 22-26 wrzesień 2008.
2. Dania, Aarhus University, finansowane z programu LLP/ ERASMUS w ramach Analytical Philosophy Research Seminar, 12 – 16 kwiecień 2010.
3. Anglia, Keele University, International Summer School: Methods in Normative Political Philosophy, 16-26 czerwiec 2014.
4. Szkocja, University of Edinburgh, the Bednarowski Trust Stipend, 22 wrzesień – 3 listopad 2014.

ORGANIZACJA KONFERENCJI

Organizowałem lub współorganizowałem następujące konferencje naukowe:

1. Członek komitetu organizacyjnego Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Global Expressivism?”, 18-20 sierpień 2014 Szczecin, <http://expressivism.eu>.
2. Członek Rady Programowej Konferencji Naukowej „Czy mamy obowiązek pomagać?” 25-27 maja 2012.

3. Przewodniczący Konferencji Naukowej „Etyka zabijania”, Szczecin 16-17 maja 2010.
4. Sekretarz oraz członek rady naukowej Konferencji Naukowej „Problemy naturalizmu etycznego”, Pobierowo 12-13 maj 2008.
5. Sekretarz oraz członek rady naukowej konferencji „Współczesna psychologia moralności”, Pobierowo, maj 2007.

PRACA EKSPERCKA

1. **Recenzowałem artykuły naukowe** w następujących czasopismach:
 1. Agriculture and Human Values (2 artykuły - lista ministerialna A – 40 punktów);
 2. Diametros (1 artykuł - lista ministerialna C – 10 punktów);
 3. Filo-Sofija (1 artykuł - lista ministerialna B – 7 punktów);
 4. Hybris (1 artykuł – lista ministerialna B – 8 punktów);
 5. Roczniki Filozoficzne (1 artykuł – lista ministerialna B – 7 punktów).
2. **Jestem członkiem Polskiego Towarzystwa Filozoficznego** oddział w Szczecinie (2004 -)
 1. Pełniłem funkcję Skarbnika PTF o. Szczecin (2006 do 2010)
 2. Pełniłem funkcję członka Komisji rewizyjnej (2010 -2014)
3. **Opracowałem bardzo obszerną bibliografię** z autorskimi komentarzami (10744 wyrazów) z zakresu metaetyki na zlecenie redakcji czasopisma Diametros, <http://www.diametros.iphils.uj.edu.pl/>.
4. **Recenzowałem następujące prace magisterskie:**
 1. Jakub Kapiszewski, *Współczesna etyka cnót*, Uniwersytet Szczeciński, 2008
 2. Urszula Zarosa, *Podmiotowość etyczna zwierząt. Określenie kryterium podmiotowości moralnej w oparciu o współczesne rozważania z zakresu etyki ewolucyjnej i dwupłaszczyznową metodę myślenia moralnego*, Uniwersytet Szczeciński, 2009.
 3. Monika Balcerowicz, *Eutanazja jako problem etyczny*, Uniwersytet Szczeciński, 2009.
 4. Łukasz Węglarek, *Nieposłuszeństwo obywatelskie. Sposoby uzasadniania*, Uniwersytet Szczeciński, 2010.
 5. Bartosz Zbigniew Radecki, *Relatywizm w ujęciu Richarda B. Brandta*, Uniwersytet Szczeciński, 2012.
 6. Michał Gajewski, *Zagadnienie kary śmierci w religiach objawionych*, Uniwersytet Szczeciński, 2013.

7. Monika Knak, *Etyczne podstawy aborcji*, Uniwersytet Szczeciński, 2014.

WYRÓŻNIENIA, STYPENDIA I GRANTY

Po uzyskaniu stopnia doktora zdobyłem następujące wyróżnienia, granty lub stypendia:

1. **Grant Narodowego Centrum Nauki** na lata 2013 – 2015 na realizację i finansowanie projektu badawczego „Nieutilitarystyczny konsekwencjalizm etyczny – analiza krytyczna”, który uzyskał finansowanie w ramach konkursu „OPUS” (UMO-2012/05/B/HS1/0278).
2. **Stypendium naukowe Fundacji na rzecz Nauki Polskiej** - program "Mistrz" 2012-2013 (laureat: prof. T.Szubka) (nr umowy: 8.10/2011).
3. **Nagroda Indywidualna II stopnia Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego** za osiągnięcia naukowe – 2009.
4. **Granty na badania własne** (badania celowe) przyznawane przez Uniwersytet Szczeciński:
 1. 2007 - Krytyczna analiza współczesnej debaty wokół utilitaryzmu.
 2. 2008 - Krytyczna analiza współczesnego sporu realizmu z antyrealizmem etycznym.
 3. 2009 - Nonkognitywizm a posteriori.
 4. 2010 - Współczesna psychologia pozytywna a etyka.
 5. 2012 - Konsekwencjalizm hybrydowy w etyce.

DOŚWIADCZENIE DYDAKTYCZNE

Moja działalność dydaktyczna dotyczy dwóch obszarów wiedzy: szeroko pojętej etyki oraz technologii informatycznych. W ramach zajęć dydaktycznych otrzymywałem wysokie noty od studentów, którzy w 2006 roku wyróżnili moją osobę, powołując mnie na opiekuna studenckiego Koła Naukowego Filozofii US.

W ramach umowy o pracę na stanowisku adiunkta w Uniwersytecie Szczecińskim (2006 -)

1. **Prowadziłem wykłady kursowe** w wymiarze 15h lub 30h dla studentów filozofii, socjologii, pedagogiki, matematyki, fizyki, biologii, ekonomii z takich przedmiotów *jak Etyka, Wstęp do etyki, Historia etyki, Współczesne koncepcje filozofii i etyki, Metaetyka, Filozofia, Edukacja społeczna z etyką.*

2. **Prowadziłem ćwiczenia** z takich przedmiotów jak *Etyka stosowana, Metaetyka, Wstęp do etyki, Wstęp do filozofii, Etyka współczesna, Współczesne koncepcje filozofii i etyki, Etyka społeczna, Podstawy informatyki, Technologie informatyczne w warsztacie nauczyciela, Etyka zawodowa*.
3. **Prowadziłem specjalistyczne wykłady monograficzne** (30 h) dla studentów z takich przedmiotów jak *Realizm i antyrealizm metaetyczny, Utylitaryzm i jego wrogowie, Teorie szczęścia i dobrego życia*.

Inne miejsca pracy:

1. **Na zlecenie Wyższej Szkoły Humanistycznej TWP w Szczecinie** od 2005 do 2007 roku prowadziłem ćwiczenia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych z *Etyki społecznej*.
2. **W ramach umowy o pracę na stanowisku nauczyciela kontraktowego** w Zespole Kolegiów Nauczycielskich w Koszalinie prowadziłem zajęcia z *Wybranych zagadnień filozofii oraz Etyki zawodowej* (październik 2007 – styczeń 2008).
3. **Na zlecenie Województwa Zachodniopomorskiego** w 2008 prowadziłem szkolenie w formie wykładów z zakresu bioetyki i prawa medycznego w Okręgowej Izbie Lekarskiej w Szczecinie;
4. **W ramach Szczecińskiego Humanistycznego Uniwersytetu Młodych** na zlecenie Wydziału Humanistycznego US prowadziłem zajęcia z zakresu etyki dla uczniów szkół podstawowych (2014).

DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA

1. **Przetłumaczyłem jeden artykuł naukowy:**
W.Rabinowicz, *Utylitaryzm preferencji poprzez zmianę preferencji*, w: *Analiza i Egzystencja*, tłum Krzysztof Saja, (12) 2010, s. 7-36.
2. **Stworzyłem, administruję i redaguję** stronę internetową „Etyka Praktyczna” (2009 -) (<http://etykapraktyczna.pl>). W ramach portalu funkcjonowało Czasopismo, Blog Naukowy, galeria filmów i katalog artykułów poświęcone zagadnieniom etycznym. Obecnie jestem administratorem oraz redaktorem Bloga Naukowego Etyki Praktycznej. Udało mi się pozyskać do współpracy wielu etyków z różnych ośrodków akademickich. Łączna ilość tekstów, które doczekały się zazwyczaj szerokiego odzewu i komentarzy, wynosi 123. **Wśród nich znajduje się ponad 20 artykułów mojego autorstwa poświęconych etyce**. Część z nich spotkała się z szeroką dyskusją w Internecie oraz w prasie lokalnej (np. Tomasz Maciejewski, Status moralny karpia czyli etyka na wigilię, *Gazeta Wyborcza Szczecin*, 24.12.2010, http://wyborcza.pl/1,75248,8865174,Status_moralny_karpia__czyli_etyka_na_wigilie.html)
3. **Byłem sekretarzem czasopisma naukowego Etyka Praktyczna** (2011-2012). Ukazało się ono w trzech numerach na stronie <http://etykapraktyczna.pl>. Najlepsze teksty zostały

opublikowane w specjalnym numerze czasopisma *Analiza i Egzystencja* „Etyka Praktyczna” (22) 2013.

4. **Opublikowałem następujące teksty popularyzujące filozofię i etykę:**
 1. *Zło narkotyków*, w: "Kwartalnik literacko-filozoficzny [fo:pa]" (10) 2007, s. 95-99.
 2. "Religia nigdy nie była dla etyki konkurentką", w: „ Login”, Listopad 9 (14) 2011.
 3. *Dobre racje I argumenty kontra brutalna siła i manipulacja*, w: „Przegląd Uniwersytecki”, wrzesień 2013, Uniwersytet Szczeciński, s. 15-7.
 4. *Przed milionowym postem. Rozmowa o rozmowach w sieci*, „Gazeta Wyborcza Szczecin”, 11.03.2011,
http://szczecin.gazeta.pl/szczecin/1,34939,9235235,Przed_milionowym_postem__Rozmowa_o_rozmowach_w_sieci.html.
5. Na zlecenie Towarzystwa Doktorantów Uniwersytetu Jagiellońskiego **stworzyłem pliki ze stylami bibliograficznymi w języku CSL**, które mogą być wykorzystywane w menadżerach bibliografii takich jak Zotero lub Mendeley do automatyzacji procesu tworzenia przypisów i bibliografii w publikacjach naukowych. Łącznie stworzyłem następujące style:
 1. Polish Standard ISO 690-1999 and 690-2-2002 (przekazane do TD UJ).
 2. Polish Citation Style for Humanities and Social Sciences (przekazane do TD UJ).
 3. Styl bibliograficzny czasopisma "Etyka" (przekazane redakcji).
 4. Styl bibliograficzny czasopisma "Filozofia nauki" (przekazane redakcji).
 5. Styl bibliograficzny czasopisma „Diametros” (przekazane redakcji).
6. Na prośbę Duszpasterstwa Akademickiego przy Klasztorze Dominikanów w Szczecinie w 2013 **prowadziłem otwarte spotkania dyskusyjne** poświęcone zagadnieniom etycznym na takie tematy jak prawa zwierząt, granice lojalności, obowiązek pomocy, problem mniejszego zła, szczęście.

DZIAŁALNOŚĆ ADMINISTRACYJNA

W czasie pracy zawodowej na Uniwersytecie Szczecińskim pełniłem następujące funkcje:

1. 2006 – 2011 – Opiekun studenckiego Koła Naukowego Filozofii Uniwersytetu Szczecińskiego.
2. 2006 – 2011 – Członek Rady Instytutu Filozofii US.
3. 2014-2015 – Koordynator Wydziałowego Zespołu ds. Promocji Wydziału Humanistycznego US.

